

Hs Majestæt Dronningen og Prinsgemalen på vej til en 'revitalisering' af Eremitageslottet

Indhold

1 Må vi bede om Omstillingen?.....	3
1.1 Der var noget galt	3
1.2 Slottet er, som man véd, fra 1730'erne, dvs fra Holberg's tid.....	3
1.3 Hvad Holberg ville have mént om forholdene i dag?.....	4
1.4 Holberg kendte en smule til forholdene på landet.....	4
1.5 Omstillingen i landbruget.....	4
1.6 Det er stadig interessant at læse Holberg ... osse at spille ham.....	4
1.7 Den Store Omstilling anno 2013.....	4
1.8 Skal vi have gang i væksten?.....	5
2 Henvisninger og noter.....	5

1 Må vi bede om Omstillingen?

holberg.nu

53/2013

Tekst og foto: Bjørn Andersen

Version 1.3 – 26.06.2013¹

1.1 Der var noget galt ...

En yngre dame - omtrent på min egen alder - syntes der var noget galt: De to sorte løbere burde have været i rødt, dét ville have passet meget bedre til arrangementet, til det kongelige dukkeslot, ekvipagen, de røde ryttere og den grønne skovrider.

I en artikel i *Information* skrev den arkitekturinteresserede filosof Kristoffer Weiss at der er et problem: *Hver gang man restaurerer noget fra 'gamle dage', er der risiko for at det ender i historicisme - en dyrkelse af fortiden ...* der i sagens natur må være ret u-historisk.

Se: <http://www.information.dk/464184>

Et eksempel kunne måske være Meldahl's indre marmoreringer som dog nu skal være blevet fjernet?

Hs nuværende Majestæt var ganske fornøjet med resultatet; hun takkede statens særlige styrelse og hun takkede den ædle giver fra det private - *Augustinusfonden* ... der mange gange har brændt lidt af sin tobaksagtige formue af på kunststøtte.

Spurgte man det gående og cyklende publikum var man osse glade; man fandt det lille slot og dagens arrangement smukt og vellykket ... - og man glædede sig over snart at kunne komme indenfor for et symbolsk beløb af et par hundrede kroner.

1.2 Slottet er, som man véd, fra 1730'erne, dvs fra Holberg's tid

Slottet er, som man véd, fra 1730'erne, dvs fra Holberg's tid. Om Holberg har været på Eremitagen véd jeg ikke, men han har dog gået forbi 'forinden' ...

Det skete da han under den Store Nordiske Krig gik op ad kysten mod Helsingør ... for til sidst at blive pågrebet og tilbageholdt af soldater. Soldaterne mistænkte Holberg for at være spion - hans sprød lød mere fremmedartet end godt var².

Havde det været nuomstunder var Holberg - sporenstregs - blevet sendt til *Anderswo* mens en værdipolitisk ordfører eller to havde hujet ad ham ...

Det mærkelige³ er dog at Holberg var ret Kongetro. Han prøvede at gøre sin hoser grønne ved hoffet - og han blev med tiden mindst lige så royal som Kongen selv og alle drabanterne; han udtrykte fx under Branden i 1728 en stor beundring for både Kongen og Kronprinsen, der året efter blev omsat i mantraet: *Vi kan ikke ønske os bedre end Enevælden og den Enevældige Monark*.

'Til sidst' forærede Holberg sin - efterhånden - anselige formue til Kongens Akademi i Sorø for at det kunne blive et samfundsnyttigt foretagende, en universitetsskole for de adelige der skulle gøre tjeneste som kongelige embedsmænd⁴.

På den anden side ville Holberg mægtig gerne have at man gennemførte en justering: Kvinder og Mænd, Piger og Drengene skulle sættes lige ... så lige at det var deres kvalifikationer og indsats der skulle afgøre deres placering i familie, virksomhed og samfund, ikke deres 'fødsel'.

Demokrati var derimod ikke noget der faldt i Holberg's smag. Historien havde viist hvor galt det kunne gå, både i Antikken og i nyere tid.

Når Holberg stod på Enevældens standpunkt var det ikke af spekulative eller filosofiske grunde - sådanne var han temmelig skeptisk overfor - men af reelle grunde ... af *virkelige* grunde.

1.3 Hvad Holberg ville have mént om forholdene i dag?

Man kan ikke så godt stille spørgsmålet om hvad Holberg ville have mént om forholdene i dag ... Eller rettere: Man kan stille spørgsmålet, men man kan ikke forvente at få et meningsfuldt svar.

Tiderne i dag er meget anderledes end de var på Holberg's tid, og vi der lever nuomstunder gør det på helt andre måder end man gjorde dengang.

1.4 Holberg kendte en smule til forholdene på landet

Holberg kendte en smule til forholdene på landet, omend han var bybo. Han havde som ung menneske boet på landet i Norge, han havde som ung universitetslærer i København måttet hente sin løn fra fæstegårde i Københavns Omegn - og senere var han (via pengeudlån) kommet ind på at eje et par herregårde ... med tilhørende fæstegårde.

Holberg fik større og større landbrugsfaglig indsigt og blev hér hjulpet først af en søstersøn, senere af en god forvalter på Tersløsegaard. Men han så tingene temmelig 'konservativt'. Det var ikke en meget stor omstilling der - efter Holberg's mening - skulle til. Han ville - ved gode eksempler og ved sine skrifter? - inspirere til at alle, herremænd som bønder udfyldte deres roller så godt og flittigt som muligt⁵. Herremændene skulle holde sig fra prangende luksus og smukke tårne og investere i deres bønder; bønderne skulle passe deres jord og deres dyr.

1.5 Omstillingen i landbruget

Den meget store omstilling der fandt sted i det danske landbrug med Stavnsbåndets ophævelse, med landbrugsreformerne og de store udskiftninger fra slutningen af 1700-tallet lå helt uden for Holberg's horisont. Men også uden for mange andre herremænds ... og uden for det store flertal af fæstebøndernes horisont!

Men en omstilling fandt dog sted - og den skete hurtigt og fik meget store konsekvenser. Den var i høj grad med til at 'trække' andelsdemokratiet, højeskolebevægelsen og det politiske demokrati med sig.

1.6 Det er stadig interessant at læse Holberg ... osse at spille ham

Så, på den ene side: Det er stadig interessant at læse Holberg ... osse at spille ham ... men især er det interessant at gøre det af historiske grunde, for at blive klogere på 1700-tallet, på dét der skete dengang. Ikke for at skrive 'noget' af med henblik på nutiden, men for at få større indsigt i fortiden.

Måske skulle vi - på den anden side - dvæle mindre ved fortiden og historien og sætte mere ind på at 'finde os selv' i nutiden ... og måske, måske, give det en overvejelse hvad der kunne ligge af muligheder i dét som nogle er begyndt at omtale som *Den Store Omstilling*?

1.7 Den Store Omstilling anno 2013

Her i denne sommer kan man til og med 07.07.2013 - ganske gratis - downloade biologen og journalisten Jørgen Steen Nielsen's bog - *Den Store Omstilling* - som podcast fra DR's P4, se:

<http://www.dr.dk/P4/Events/sommerlydbog/Download/den-store-omstilling.htm>

Jørgen Steen Nielsen's synspunkt er

- at vi nok er ved at komme igennem en *finanskrise*, men
- at der 'under finanskrisen' er en *systemkrise* som vi kun har set begyndelsen af

og

- at vi (som en del af systemkrisen) står midt i en *klimakrise* der - meget sandsynligt - vil blive værre og værre.

1.8 Skal vi have gang i væksten?

Det store flertal af økonomer og politikere taler om at vi kun kan komme videre hvis vi får gang i væksten og hvis vi som forbrugere svinger noget mere med vores dankort ... Dén tilgang er (efter Jørgen Steen Nielsen's opfattelse) frygtelig ... og måske osse frygteligt naiv?

For nylig hørte jeg direktøren for Cepos - Martin Ågerup - sige at han havde stor tillid til menneskene og deres fantasi.

Det er fuldstændig rigtigt, sagde han, at der er en voldsom CO2-udledning, at temperaturen stiger, at indlandsisen smelter, at lavtliggende områder vil blive overskyldet ... men han var overbevist om at menneskene ville finde på metoder til at tackle problemerne ...

Der skulle således være basis for en viss *optimisme*, mente han - Martin Ågerup fra Cepos.

2 Henvisninger og noter

Denne artikels adresse:

<http://holberg.nu/53-Omstillingen.pdf>

og

<http://holberg.nu/53-Omstillingen.epub>

1 Version 1.0 – 24.06.2013.

2 Se nærmere i Holbergs *Tre Levnedsbreve 1728-1743* bd I, Gads Forlag, København 1965, s. 96: latinsk version; s. 97: dansk version ved Aage Kragelund.

3 Dvs bemærkelsesværdige.

4 Universitetet i Nørregade og Fiolstræde - som Holberg var tilknyttet, først som professor, siden som kvæstor - udmærkede sig fortrinsvis ved at være en præsteskole ... som dog - og dét må med hér - fra midten 1730erne også var begyndt at undervise i dansk ret. Se nærmere herom hos Ditlev Tamm m.fl.: *Juraen på Københavns Universitet 1479-2005*, især s. 71 ff.

5 Se evt <http://holberg.nu/meget-kort-sagt-38.htm>